

Santiago - španiel. meno *sv. Jakuba st.*; tiež Santiago Matamoros – „Santiago Maurobijca“ v odkaze na fiktívnu bitku pri Clavijo dňa 23. mája 844; kresťania sa v nej vrhali do boja so *Saracénmi* s výkrikom Santiago; tiež *Jaume*

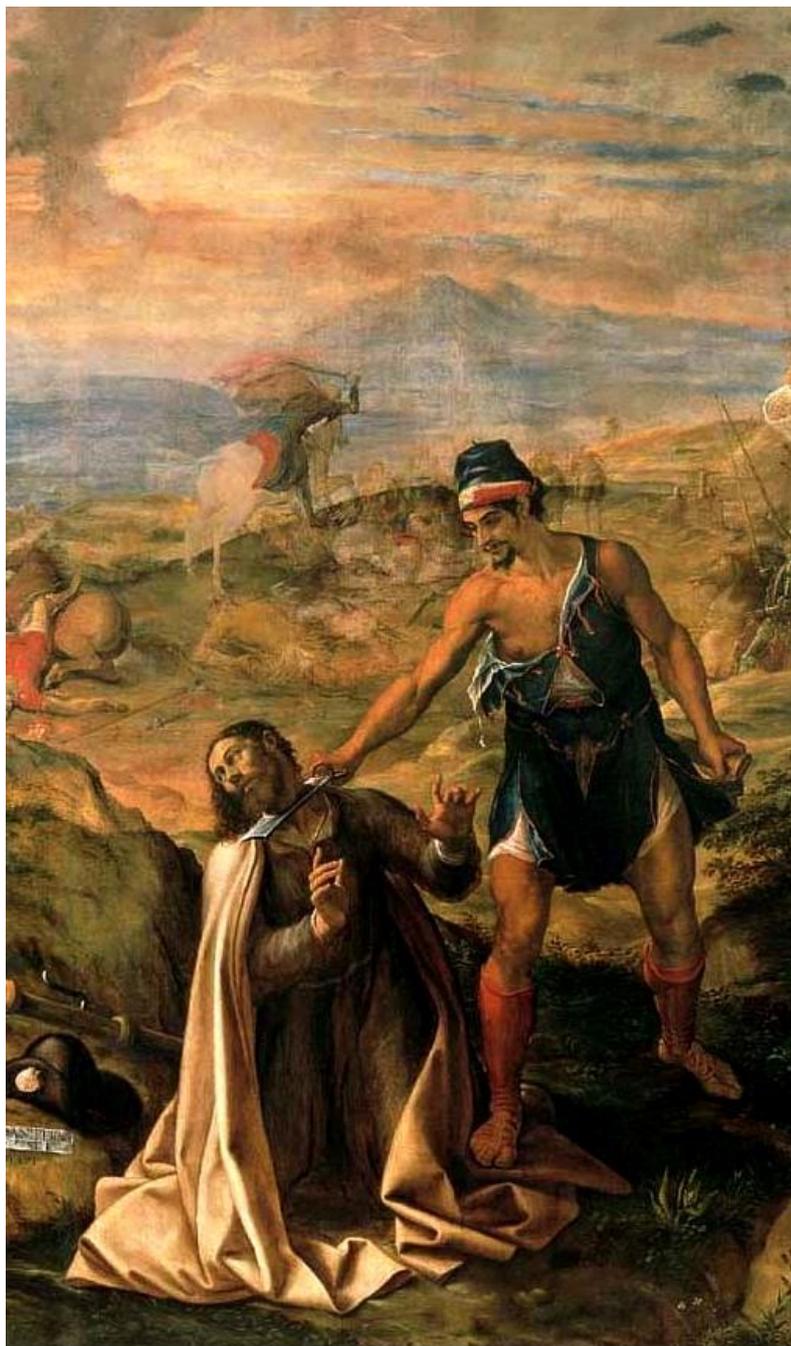
-v súvislosti s heslom apoštol *Jakub Starší*: v bitke o Clavijo so *Saracénmi* okolo r. 930, bolo kresťanskému kráľovi Ramirezovi Kastílskemu vo sne sľúbené víťazstvo; na ďalší deň sa objavil sv. Jakub na bojisku v bielom koni a viedol víťazne proti nepriateľovi španielske vojsko, ktorého víťazný bojový pokrik odvtedy znel: Santiago!; v tejto súvislosti Jakub Starší známy v Španielsku aj ako „Matamoros“ (Maurobijca)

http://fr.wikipedia.org/wiki/P%C3%A8lerinage_de_Saint-Jacques-de-Compostelle

http://en.wikipedia.org/wiki/Saint_James_Matamoros

J. de Flanders: Santiago Matamoros (15.st.)

J. F. De Navarrete: Martýrium Santiaga (1571)

Anonym: Santiago Matamoros (17.st.)

Neznámy peruánsky majster: Santiago Matamoros (16.-19.st.)

G. B. Tiepolo: Svätý Jakub víťaz nad Maurami (1749-1750)

J. Carreño de Miranda: Santiago v bitke pri Clavijo (17.st.)

F. A. Maulbertsch: Víťazstvo svätého Jakuba z Compostely (1762-1764)

Santiago de Compostela - španielske mesto Santiago de Compostela s legendárnym apoštolovým hrobom bolo od 9.st. popri *Ríme* najdôležitejším stredovekým *pútnickým* miestom; pozri *Mapa sveta sv. Dominika*, *Beatus Burgo de Osma*, *Beatus Navarre*; *pútnické cesty*,

http://it.wikipedia.org/wiki/Santiago_di_Compostela

http://fr.wikipedia.org/wiki/P%C3%A8lerinage_de_Saint-Jacques-de-Compostelle

J. de Flanders: Santiago Peregrino (1507)

Santo cáliz - Valencijský grál

***Santo niño** – španiel. *Sväté dieťa; Jezuliatko*

***Santo Niño de Atocha** - *Jezuliatko z Antocha*; rímskokatolícky obraz *Ježiška* populárny medzi príslušníkmi hispánskej kultúry v Španielsku, Latinskej Amerike a juhozápadných Spojených štátoch; charakterizuje ho kôš spolu s predmetmi, tekvicou na pitie a pláštenka so symbolom pútnika sv. Jakuba; kult Jezuliatka Atocha pôvodne začal ako mariánsky kult k soche Madony s dieťaťom v Toledě v Španielsku; pôvodne išlo o tri ikonografické typy Panny Márie: Posolstvo z Atocha, Posolstvá z Antiguy a Posolstvo z tehotenstva, ktoré sa neskôr zlúčilo v typ Panny Márie Atocha; obraz Jezuliatka bol odnímateľný a zbožné rodiny si ho často zapožičiavali, keď sa žena chystala porodiť svoje dieťa; v 13.st. Španielsko bolo pod moslimskou vládou; mesto Atocha, teraz súčasť madridskej štvrť Arganzuela, bolo obsadené moslimami a mnoho kresťanov bolo zajatých ako vojnová korisť; kresťanských väzňov museli živiť ich vlastní rodinní príslušníci; podľa zbožnej legendy, kalif nariadil, že len deti mladšie 12 rokov smeli priniesť jedlo; podmienky boli čoraz ťažšie pre tých mužov, ktorí nemali malé deti; ženy z Atocha sa modlili pred sochou Panny Márie z Atocha v neďalekej fare, aby poprosila svojho syna o pomoc; čoskoro sa rozšírili medzi ľuďmi správy, že dieťa mladšie 12 rokov v šate pútnika začalo nosiť jedlo bezdetným väzňom v noci; ženy z mesta sa vrátili k Panne Márii z Atocha, aby je zadakovali za jej orodovanie, a všimli si, že topánky Jezuliatka boli potrhane a zaprášene; nahradili topánky Jezuliatka, ale tie sa premenili opäť na obnosené; ľudia z Atocha to vzali ako znamenie, že to bolo Jezuliatko, ktoré každý večer prichádzalo na pomoc ľuďom v núdzi; Jezuliatko z Atocha je znázornené ako chlapec pútnik v hnedom plášti s bielym čipkovaným golierom oblečená ako chlapec pútnik, oblečený v hnedom plášti s bielym čipkovaným golierom cez modré šaty; na hlave má klobúk s chocholom a nesie kôš plný chleba v jednej ruke a pútnickú palicu v druhej; pútnická palica má často zavesenú tekvicu na vodu; na plášti je mušľa sv. Jakuba, symbol pútnikov do Santiago de Compostela; o Jezuliatku sa hovorí, že sa potuluje po kopcoch a v údoliach, a to najmä v noci, a prináša pomoc a útechu potrebným, a tým aj opotrebuje svoje topánky; zvyčajne je zobrazené sediace; pozri *sochy Ježiša, Ježiš*

https://en.wikipedia.org/wiki/Holy_Infant_of_Atocha

Jezuliatko z Atocha (tradičná ikonografia)
Jezuliatko z Atocha (tradičná ikonografia)

***Santo Niño Cautivo** - tiež *Jezuliatko Cautivo*; v preklade Sväté dieťa v zajatí; malá drevená polychromovaná soška, ktorá bola vo vlastníctve obyvateľa Seville menom Juan Martinez Montanes; meno Jezuliatko v zajatí dostala preto, lebo jej vlastník počas cesty zo Španielska do Mexika padol do zajatia pirátov a bol uväznený; Santo Niño Cautivo je patrónom tých, ktorí chcú reformy, oslobodiť sa zo zajatia alkoholizmu a nerestí; na začiatku roku 2000 ho začali uctievať ako patróna rukojemníkov, ktorí sa majú šťastne vrátiť domov; katolícka cirkev oficiálne patronát neuznala, ale to nezabránilo popularite jeho kultu; pozri *patrón, sochy Ježiša*

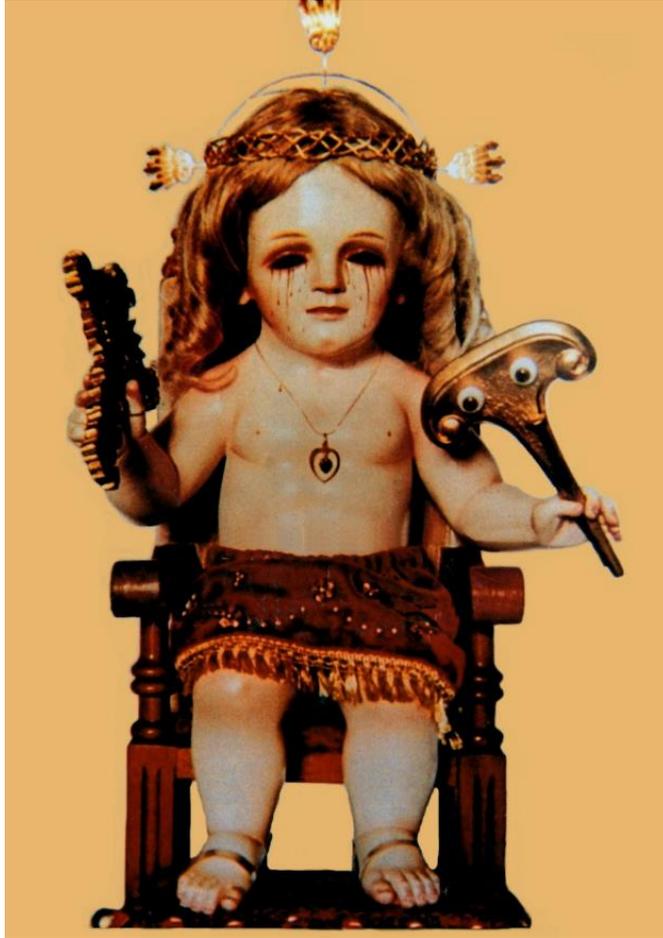
https://es.wikipedia.org/wiki/Santo_Ni%C3%B1o_Cautivo

Santo Niño Cautivo

*Santo niño ciego Tiež *Jezuliatko Ciegieto*; angl. The Holy Blind Child; v preklade Slepé Jezuliatko; soška siaha až do roku 1744 a má svoje počiatky v meste Valladolid, dnes známom ako Morelia; legenda hovorí, že počas slávnosti San Lorenzo Martire pri ťažkom ležaku, nešťastný muž vstúpil do kostola a bral z nenávisti a frustrácie rôzne predmety; vytrhol z náručia Panny Márie malého Ježiša, začal ho biť, odtrhol mu ruky a nohy a vytrhol oči; Jezuliatko sa rozplakalo, ako keď ubližujú živému človeku; vystrašený muž zahodil zázračnú podobizeň medzi kameňmi na vrchole kopca Punjuato; na druhý deň zlodēja chytili a on im prezradil, kde sošku nechal; soška bola zložená a bola poslaná do chrámu Mercedarios Padres Puebla; sošku opravili, ale chýbali jej oči; preto soška dostala názov Santo niño ciego; uctieujú ju predovšetkým ľudia, ktorí majú problém so zrakom; pozri *patrón, sochy Ježiša*

<http://azorbispao.blogspot.sk/2009/02/en-morelia-capital-del-estado-de.html>

Santo niño cieguito

***Santo Niño de la Salud** - tiež *Jezuliatko dobrého zdravia*; socha Dieťaťa Ježiša považovaná mnohými za zázračnú; bola nájdená v roku 1939 v Morelia štát Michoacán v Mexiku; je jej pripisovaný rad uzdravení; kult Jezuliatka dobrého zdravia začal v roku 1939, kedy Rosa Maria Guadalupe Calderon dostala sošku od svojho kmotra, Maria de Jesus Magana, ktorý mal malú predajňu vo svojom dome v Morelia; 1942 bola socha umiestnená v kostole sv. Augustiána v Morelia a oficiálne bola požehnaná a dostala titul Santo Niño de la Salud; kult sa rozšíril po celom Mexiku a prenikol aj do Texasu a ďalších častí USA; 1957 bola socha umiestnená v kostole Panny Márie Karmelskej; Santo Niño de la Salud má na sebe kráľovský plášť zdobený hermelínom, zlaté žezlo v ľavej ruke, zatiaľ čo pravou zehná; na hlave má cisársku korunu s drahými kameňmi; pozri sochy Ježiša

https://en.wikipedia.org/wiki/Holy_Infant_of_Good_Health

http://www.moreno.ca/MorenoTravel/mx/info.php?info_id=13&location_id=1

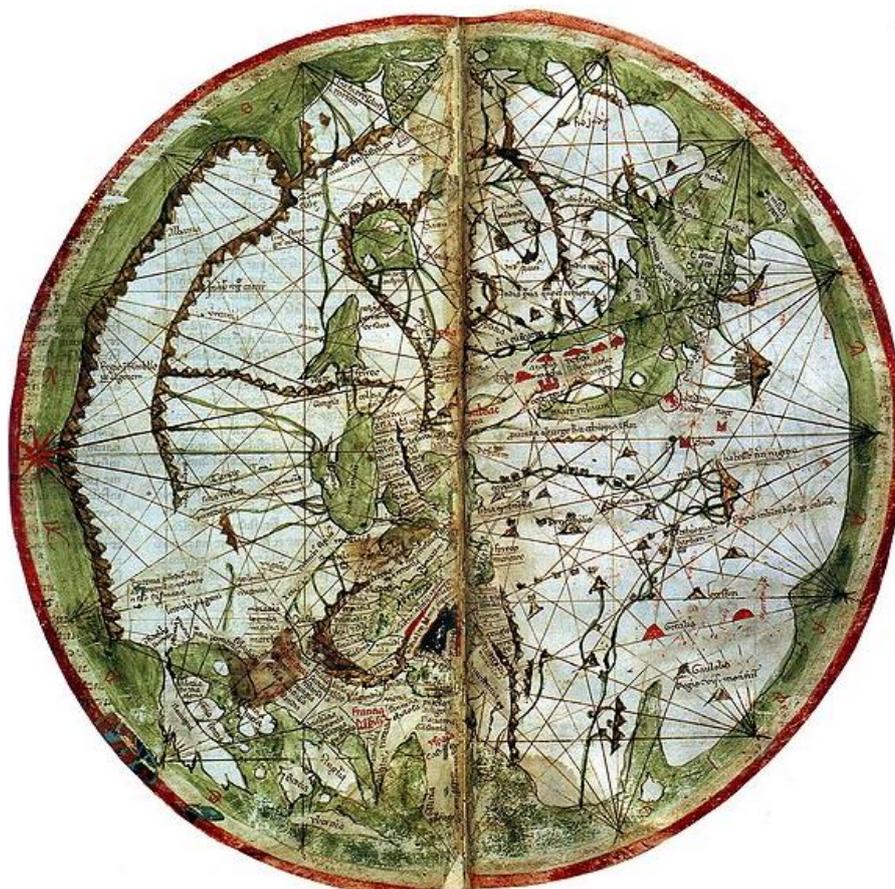
Santo Niño de la Salud

Santo volto - *Volto santo*

Sanuto st. Marino - (†1338); benátsky štátnik, cestovateľ a geograf; najviac známy svojimi celoživotnými snahami oživiť križiackeho ducha a výpravy; s týmto cieľom napísal svoju veľkú prácu, *Secreta fidelium Crucis* (alebo *Libier Secretorum*), iným názvom *History Hierosolymitana*, *Liber de Expedition Terrae Sanctae*, a *Opus Terrae Sanctae*; jeho práca mala veľa čo povedať o obchode a obchodných cestách ako aj politickej a inej histórii; doplňujúce sprievodné mapy a plány majú významné miesto vo vývoji *kartografie*; prácu skončil v januári 1307, keď ju ponúkol pápežovi Klementovi V. ako príručka pre naozajstných *križiakov*, ktorí chceli dobyť *Svätú zem*; pozri *križiacke výpravy*

- svoju prácu *Libier Secretorum* zahájil v 1306 v čase pontifikátu pápeža Klement V.; mala byť skutočným manuálom križiaka dobývajúceho *Svätú zem*; 1312 a 1321 napísal ďalšie dve knihy a predstavil ich pápežovi Jánovi XXII, v 1321 vytvoril mapy Palestíny, Stredozemného mora, Čierneho mora a európskych pobreží a pôdorysy mesta Jeruzalema, Antiochie a Akry; poslal tiež kópiu kráľovi Francúzska, od ktorého Sanuto chcel, aby stál na čele novej križovej výpravy

<http://www.wikiart.org/ru/gustave-dore/gargantua-1873-1#supersized-artistPaintings-201801>
http://es.wikipedia.org/wiki/Marino_Sanuto_el_Viejo

Pietro Vesconte: Mapa sveta (Libier Secretorum od Marino Sanuto st., 14.st.)

G. Doré: Marino Sanuto ukazuje mapy Východu pápežovi Jánovi XXII. (19.st.)

San Vitale (Ravenna) - stavba kostola zahájená v 526, keď Ravenna bola pod vládou Ostrogotov; dokončená ravenským biskupom Maximianom r. 547; stavba bola sponzorovaný Julius Argentarius, rímskym bankárom a architektom; barokové fresky v kupole vykonané medzi 1778-1782 ;jedna z ôsmich ravenských stavieb zapísaných do zoznamu *UNESCO*; pozri *ravenská architektúra*

https://en.wikipedia.org/wiki/Basilica_of_San_Vitale

<http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B0%D0%BD-%D0%92%D0%B8%D1%82%D0%B0%D0%BB%D0%B5>

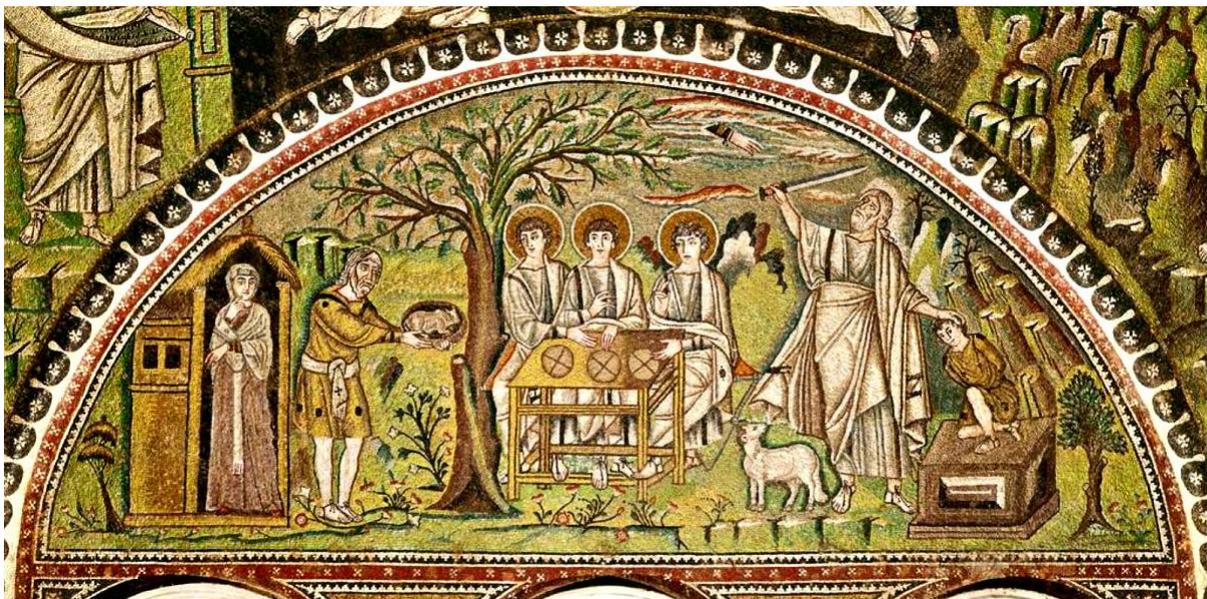
https://www.google.sk/search?q=san+vitale+in+ravenna+mosaics&espv=2&biw=1854&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKewjxrSU_NLMAhXGVSwwKHfzeBrcQsAQIQ

https://www.google.sk/search?q=san+vitale+in+ravenna+mosaics&espv=2&biw=1854&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKewjxrSU_NLMAhXGVSwwKHfzeBrcQsA

[QIGQ#bm=isch&tbs=rimg%3ACXNI4aCgDz6fIjjVNa66fTW9Z5DzNFXTOT_1-y6dDEkEMdxS9nKrS-qjeRh-xVvDL8DfQqlpaWEmcWc9v6EIZ_1Lfr5SoSCdU1rrp9Nb1nEal4ZVDtfDdjKhIjkPM0VdNBP_14RvZ_1vTEtaaDAqEgnLp0MSQQx3FBFh2mIcxHt9ioSCb2cqtL6qJ5GEY92HHCz26KHKhIJH7FW8MvwN9ARuGBZZoOIM30qEgmqWlpYSZxZzxEjLAt_13VCIHioSCW_1oQhn8t-yIERXzQGLV4WVp&q=san%20vitale%20in%20ravenna%20mosaics&imgcr=1TWuun01vWe63M%3A](https://www.encyklopedia.sk/obrazky/melchisedech-a-abel)

Melchisedech a Ábel (mozaika, San Vitale, Ravenna, 6.st.)

Obetovanie Izáka (mozaika, San Vitale, Ravenna, 6.st.)

Mojžiš a horiaci ker (mozaika, San Vitale, Ravenna, 6.st.)

Mojžiš dostáva dosky na hore Sinaj (mozaika, San Vitale, Ravenna, 6.st.)

Abrahám navštívený anjelmi (mozaika, San Vitale, Ravenna, 6.st.)

Abraháмова obeť (mozaika, San Vitale, Ravenna, 6.st.)

Pantokrator (mozaika, San Vitale, Ravenna, 6.st.)

Baránok Boží (mozaika, San Vitale, Ravenna, 6.st.)

Kristus dobrý pastier (mozaika, San Vitale, Ravenna, 6.st.)

Krst Krista (mozaika, San Vitale, Ravenna, 6.st.)

sapele - stredne tvrdé, ťažké *drevo* ružovej farby s tmavšími pásmi z tropického stromu *Entandrophragma cylindricum* z Afriky; používané najmä na výrobu *nábytku* a dýh

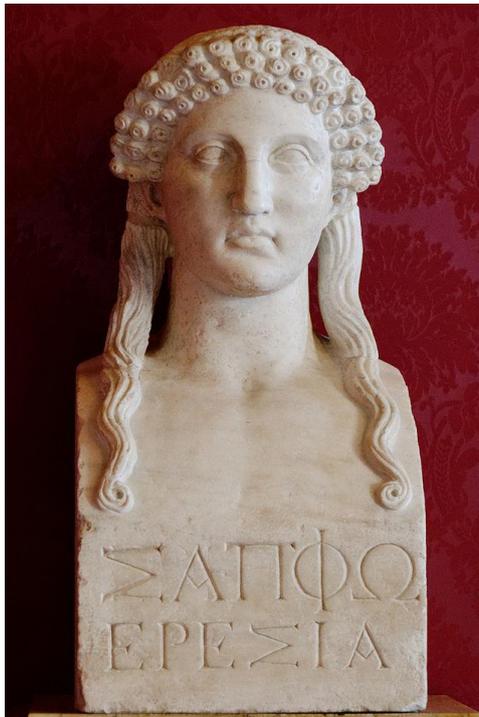
Sapfó - starogréč. Σαπφώ/Sapfó, v aiolskom dialekte Ψάπφω/Psapfó; (* asi 627 pr.Kr.- †568pr.Kr.); starogrécka lyrická poetka; narodila sa v aristokratickej rodine na ostrove Lesbos; desať rokov prežila so svojou rodinou v emigrácii na Sicílii a na svoj rodný ostrov sa vrátila až približne v roku 580 pr.Kr.; na ostrove si otvorila školu, ktorá sa zaoberala výchovou mladých dievčat z vyššej spoločnosti; jej nový domov bol v tom období strediskom kultúry, a tak ich vzdelávala v speve, tanci, hudbe a poézii; ako námety na jej literárne diela slúžili udalosti z každodenného života (odchody alebo svadby jej žiačok či rodinné zážitky), ale tiež mýty, krásy prírody alebo spomienky; svoje diela písala v aiolskom nárečí; jej diela sú preniknuté priateľstvom, láskou a krásou, čo zosilňuje aj jazyk, v ktorom písala, nakoľko mal vyhovujúcu štylistickú a lexikálnu štruktúru; napísala deväť kníh poézie, ktoré sa spomínajú v gréckych dokumentoch, a Gréci ich aj veľmi radi čítali, no vďaka tomu, že v neskoršom období jej dielo spálili byzantskí spisovatelia, sa zachovala len jediná kompletná óda („Modlitba k Afrodite“) a mnoho zlomkov z jej básní; hoci väčšina z jej poézie je dnes stratená, vo svojej dobe mala nesmiernu reputáciu, o čom svedčí i to, že ju sám *Platón* označil za desiatu múzu; jej dielo bolo síce zničené, no neprestalo byť napodobňované (napr. v staroveku boli napodobňované jej svadobné piesne, epithalamiá); bola neprekonateľná svojou hĺbkou citov, ktoré opisovala vo svojich básňach a stala sa múzou i pre rímskych básnikov, ako napr. Gaius Valerius Catullus alebo Quintus Horatius Flaccus; obľúbeným námetom a múzou sa stala i pre umelcov v období *romantizmu*; v stredoveku nazývaná deviatou Múzou; podľa legendy pre zúfalú lásku ukončila svoj život skokom zo skaly ostrova Leucas; pozri *grécka antická kultúra*

<http://sk.wikipedia.org/wiki/Sapfo>

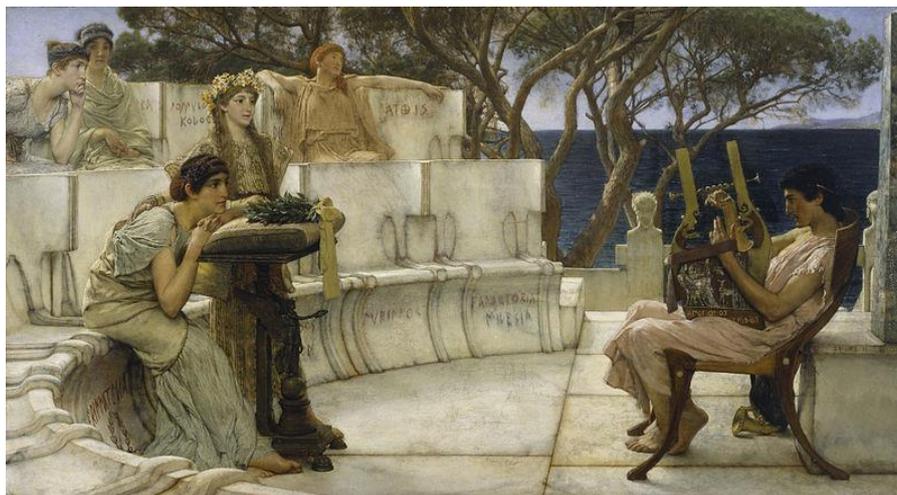
<http://it.wikipedia.org/wiki/Saffo>
<http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B0%D0%BF%D1%84%D0%BE>
<http://da.wikipedia.org/wiki/Sapfo>
<http://de.wikipedia.org/wiki/Sappho>
<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CE%B1%CF%80%CF%86%CF%8E>
<http://en.wikipedia.org/wiki/Sappho>
[http://de.wikipedia.org/wiki/Ernst St%C3%BCckelberg](http://de.wikipedia.org/wiki/Ernst_St%C3%BCckelberg)

<http://ja.wikipedia.org/wiki/%E3%83%86%E3%82%AA%E3%83%89%E3%83%BC%E3%83%AB%E3%83%BB%E3%82%B7%E3%83%A3%E3%82%BB%E3%83%AA%E3%82%AA%E3%83%BC>

https://www.google.sk/search?q=Chasseriau+Th%C3%A9odore&espv=2&tbm=isch&imgil=I3jBVadXUw8XdM%253A%253B6-9p3xxa98A5M%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.kunstkopie.de%25252Fa%25252Fchasseriau-theodore%25252Fbildnisdswesteraline.html&source=iu&pf=m&fir=I3jBVadXUw8XdM%253A%252C6-9p3xxa98A5M%252C_&usq=__pnW0q3z09d9TTch3KPQnK2HLFS0%3D&biw=1850&bih=995&ved=0CC4Qyjc&ei=sTlfVJXVFcvtavrpgbAH#facrc=&imgdii=XhCz3hpb00k13M%3A%3Bv483ThMAUrDlCm%3BXhCz3hpb00k13M%3A&imgrc=XhCz3hpb00k13M%253A%3B7zrH6KXqLlmgM%3Bhttp%253A%252F%252Fupload.wikimedia.org%252Fwikipedia%252Fcommons%252F3%252F37%252FChass%2525C3%2525A9riau%252C_Th%2525C3%2525A9odore_-_Sappho_Leaping_into_the_Sea_from_the_Leucadian_Promontory_-_c._1840.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fcommons.wikimedia.org%252Fwiki%252Ffile%253A%2525C3%2525A9riau%252C_Th%2525C3%2525A9odore_-_Sappho_Leaping_into_the_Sea_from_the_Leucadian_Promontory_-_c._1840.jpg%3B800%3B1287

Sappho Eresia (rímska kópia gréckeho originálu, 5.s.pr.Kr.)
G. Moreau: Orfeus

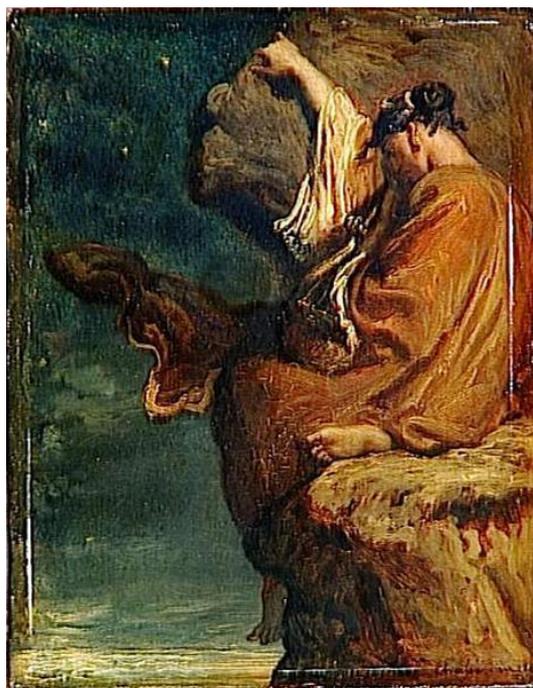

L. Alma-Tadema: Sapfo a Alcaneus (1881)

T. Chassériau: Sapfó skákajúca do mora z Leucadianskeho výbežku (1840)

T. Chassériau: Sapho (1849)

sapientia moriendi - lat. – „múdrost' smrti“ alebo „múdra smrť“

-téma a životný postoj v čase *čiernej smrti* (14.st.); vychádzala z diela *Horologium Sapientiae* od Heinricha Susa z roku 1334; téma bola veľmi rozšírená vo Francúzsku a Taliansku; šírili ju najmä *františkáni* a *dominikáni*, ktorí sa navyše opierali o príslušné spisy učencov svojho rádu a ďalších autorov 13.st.

pozri *ars morendi*, *cursus mundi*, *dance macabre*, *Et in Arcadia ego*, *Gloriam finis mundi*, *chorea machabaetorum*, *corona triumphalis*, *imago mortis*, *In ictu oculi*, *memento mori*, *obrazy smrti*, *sapientia morendi*, *tanec smrti*, *triumf smrti*, *Vanitas*

sap green - zeleň šťavová, *stil de grain*; zelený pigment; pozri *zeleň*

Sapia Salvani - (†1278); manželka Ghinibalda Saracina, pána Castiglioncello v Monteriggioni; možno z politickej nenávisťi voči synovcovi, vodcovi frakcie *ghibellinov* v Siene, si priala, keď sa konala bitka o vrch medzi Sienu a florentskými *guelfami*, aby bola Siena porazená; bola rada, keď došlo

k masakre; Sapia však bola aj žena, ktorá sa venovala charite; po smrti manžela založila r. 1265 hospic pre pútnikov; podľa tradície bola zabitá sienským ozbrojencom; s jej postavou sa stretáme v *Danteho Božskej komédii*, Purgatoriu; pozri *postavy Božskej komédie (Purgatorio)*

http://it.wikipedia.org/wiki/Sapia_Salvani

G. Doré: Sapia (Božská komédia, Purgatorium, 1868)

Sapientia - v kresťanskej *alegórii* múdrosť, s rovnakými *atribútmi* ako *Prudentia*/Rozumnosť: dievča so závojom, poučujúca žena s dvoma alebo tromi tvármi, s *hadom*, so zrkadlom sebapoznania, s knihou alebo tromi knihami odkazujúcimi na minulosť, prítomnosť a budúcnosť, s kružidlom, sitom; pozri *Cnosti a Neresti*; *atribúty, symboly, alegórie a prirovnania*

<http://it.wikipedia.org/wiki/Virt%C3%B9>

G. B. Tiepolo: Alegória sily a múdrosti
G. B. Tiepolo: Triumf Fortitudo a Sapientie

Alegória múdrosti na hrobe Klementa II. v kostole Bambergu

sappan - tropický strom rodu *Caesalpinia*, poskytujúci cenné *fernabukové drevo* a *farbivo*; pozri *brazílské drevo*; *červeň*

sapropelit - horľavé ústrojné uložieniny, tzv. sapropelitové uhlie; v 2.st.pr.Kr. *Kelti*, najmä českí, vyrábali zo sapropelitu *náramky* s matným leskom; pozri *šperk*; *materiál*; *gagát/čierny jantár*, *gabro*; *drahokamy* a *polodrahokamy*

Sára - 1.pramatka *Izraelitov*; krásna manželka *Abraháma*, ktorý ju dvakrát vyhlásil za svoju sestru zo strachu, aby ho nezabili jej nápadníci; bezdetná Sára postúpila svoje miesto egyptskej otrokyni *Hagar*, aby zaistila Abrahámovi potomstvo; v deväťdesiatich rokoch Boží posli oznámili Säre, že porodí svoje prvé dieťa; pozri *biblia*

2.postava *apokryfnej* *Knihy Tobiáš*, ktorej démon *Asmodej* zabíja počas svadobnej noci manželov; je dcérou *Ráchel* a brata starého *Tóbita*; stane sa manželkou mladého *Tobiáša*

[http://cs.wikipedia.org/wiki/S%C3%A1ra_\(biblick%C3%A1_postava\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/S%C3%A1ra_(biblick%C3%A1_postava))

<http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B0%D1%80%D1%80%D0%B0>

[http://hu.wikipedia.org/wiki/S%C3%A1ra_\(Biblia\)](http://hu.wikipedia.org/wiki/S%C3%A1ra_(Biblia))

<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CE%AC%CF%81%CE%B1>

https://www.google.sk/search?q=Gustave+Dor%C3%A9:+The+Burial+of+Sarah&espv=2&biw=1852&bih=995&tbn=isch&imgil=x8kgviUYRpWF-M%253A%253BzA74sVJ5kwn0zM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.zazzle.com%25252Fgustave%2525252Bdore%2525252Bmousedpads&source=iu&pf=m&fir=x8kgviUYRpWF-M%253A%252CzA74sVJ5kwn0zM%252C&usq=TIYfc_yanmBMHdTB5uiCK-4T2c%3D&ved=0CC4Qyjc&ei=CjeZVNNwJIfjavvJgeAO#facrc=&imgdii=&imgrc=AGy6JcSp

C. Massijs: Abrahám hostí anjelov (rytina, 16.st.)

Rembrandt: Sára predstavuje Abrahámovi Hagar ako jeho manželku (1638-1642)

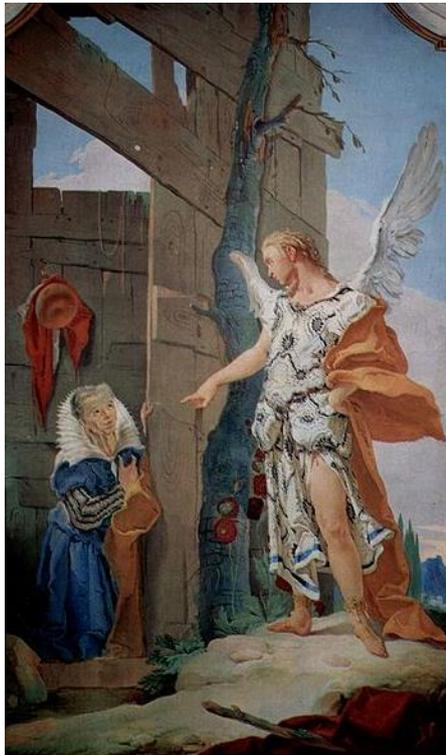
Rembrandt: Sára si sťažuje Abrahámovi na Hagar (lept, 1640-1644)

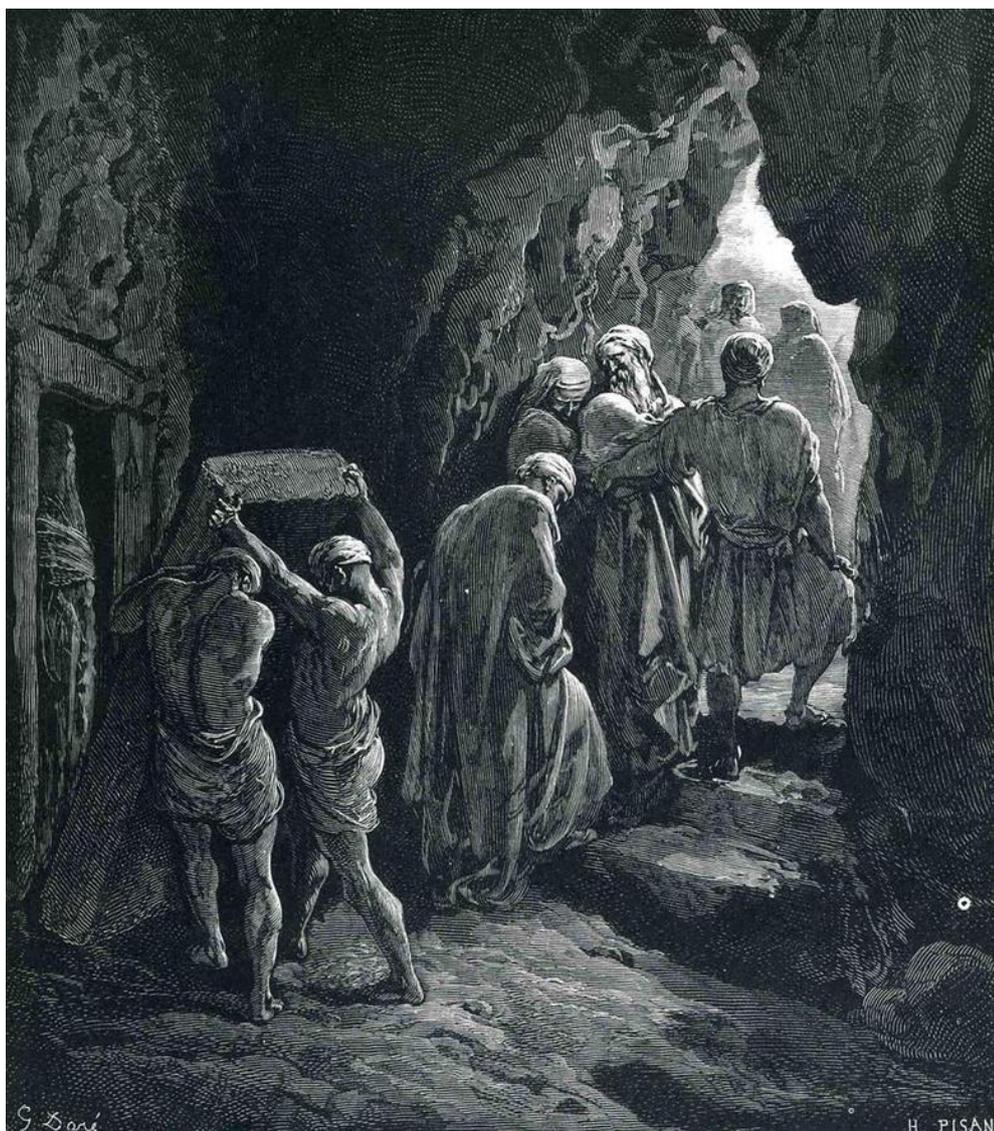
M. Stoma: Sára ukazuje Hagar Abrahámovi (17.st.)

M. Stoma: Sára predstavuje Hagar Abrahámovi (1637-1639)

G. B. Tiepolo: Anjel sa zjavuje Säre (freska, 1726-1728)

G. Doré: Pohreb Sáry (drevoryt, 1866)

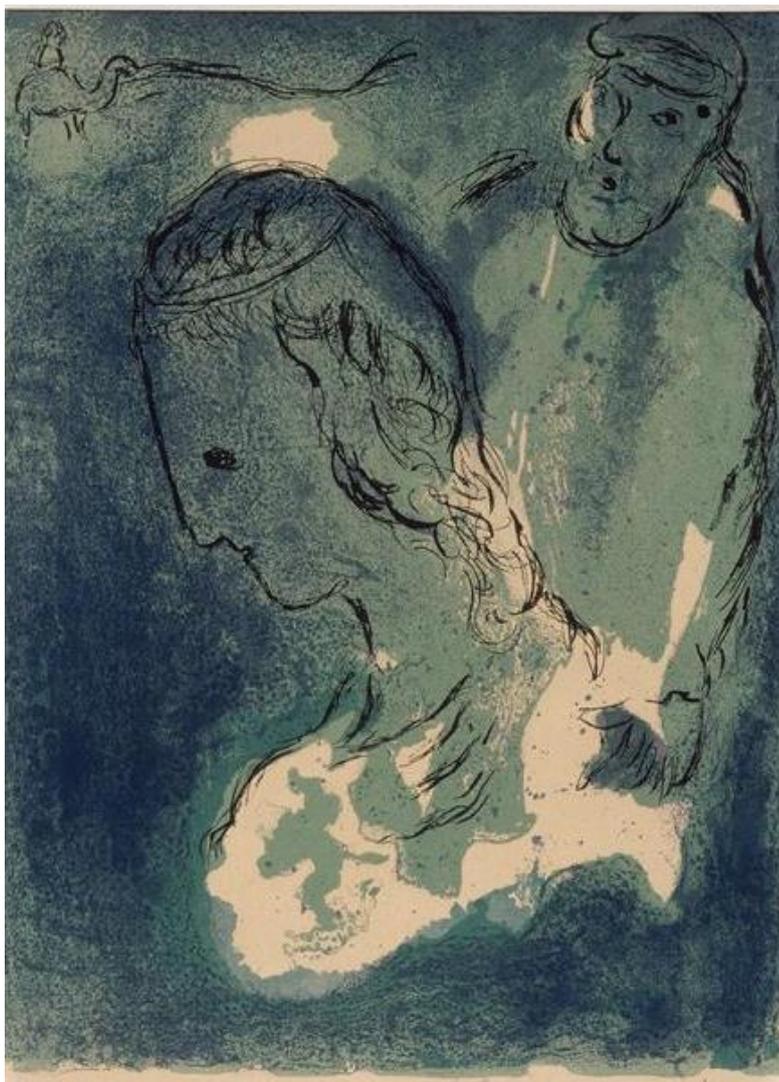
A. Vaccaro: Ráchelino požehnanie dcére Sáre pred odchodom Ectebana s Tobiášom (1640)

J. H. Steen: Manželské lôžko Tobiáša a Sáry (1660)

P. Lastman: Svadobná noc Tobiáša a Sára (1611)

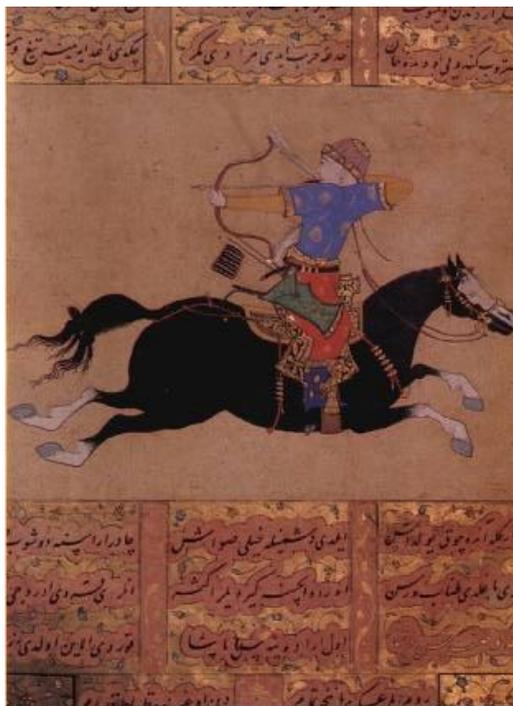
M. Chagall: Abrahám a Sára (1956)

Sára čierna - čierna Sára

Saracéni - stredoveké (byzantské, kresťanské) označenie *moslimov*, najmä *Arabov*; v časoch *križových výprav* aj označenie pre *Turkov*; pozri *križiaci*, *kruciata*; *Klára – Obliehanie Assisi*; *apoštol Jakub Starší - Bitka o Clavijo so Saracénmi*; porovnaj *Mughalovia*

<http://it.wikipedia.org/wiki/Saraceni>

<http://discardingimages.tumblr.com/post/18718432885/mittelalterliche-kaviarspiele-saracens-defiling>

Saracénsky jazdecký lukostrelec (iluminácia zo stredovekej tureckej kroniky)

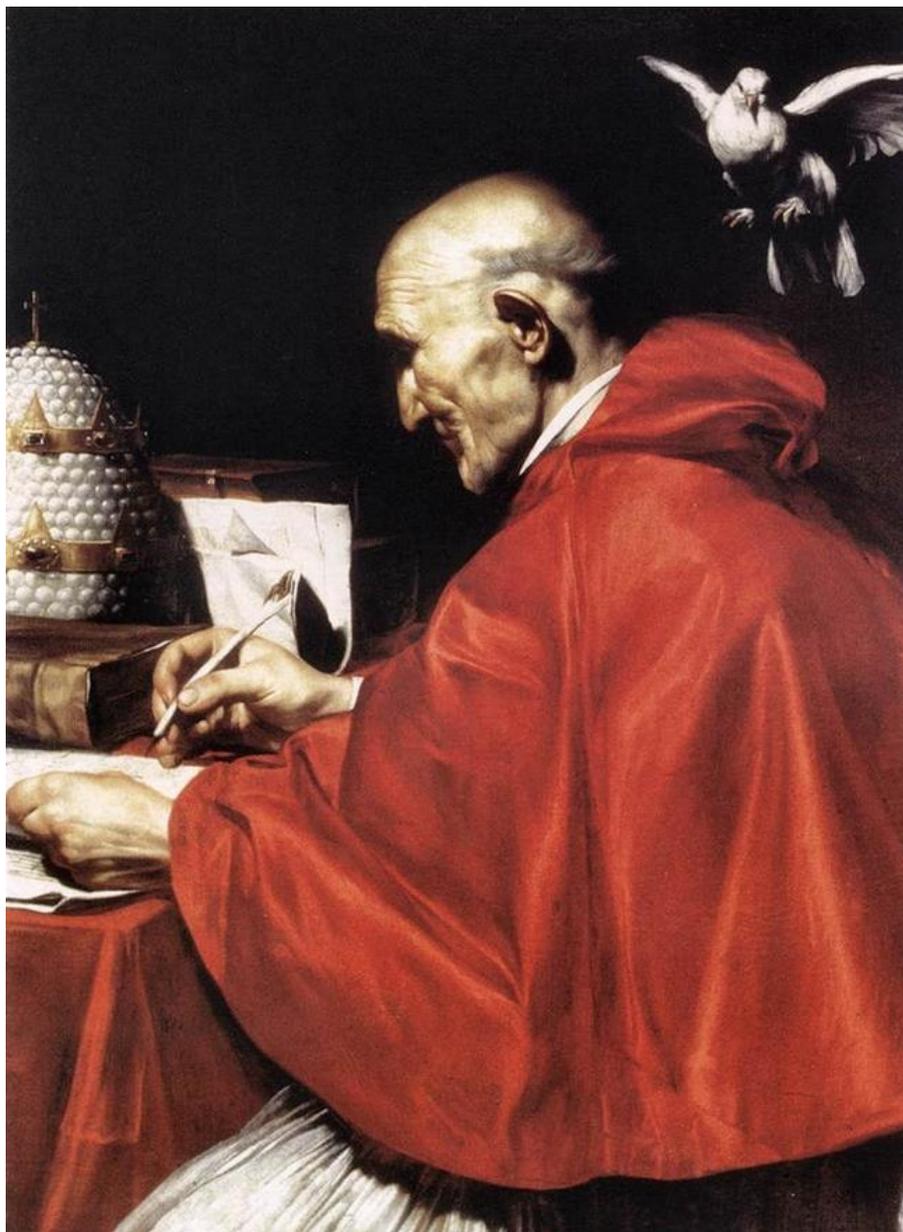
J. Tintoretto: Sv. Marek zachraňuje Saracénov z vraku (16.st.)

P. F. Mola: Saracénsky bandita (1650)

Saraceni Carlo - (†1620); taliansky rane barokový maliar; aj keď sa narodil a zomrel v *Benátkach*, jeho obrazy sú výrazne rímskom štýle; presťahoval sa do Ríma v 1598, kde sa pripojil k Accademia di San Luca v 1607

https://en.wikipedia.org/wiki/Carlo_Saraceni

C. Saraceni: Gregor Veľký (1610)

sarafán - z perzského serapa; ruský dedinský národný odev žien košeľového strihu, bez rukávov; ako doplnok sa k nemu nosila čelenka *kokošnik*

<http://sk.wikipedia.org/wiki/Saraf%C3%A1n>

K. Makovskij: Svadba v bojarskej rodine 17.storočia (1883)

A. P. Rjabuškin: Mladý muž prerušil dievčenský tanec a ustráchané staré ženy (1902)

L. O. Pasternak: Domov k rodičom (1891)

Sarah-la-Kali - čierna Sára

Sarajevo - pozri *Bosna a Hercegovina*

<https://sk.wikipedia.org/wiki/Sarajevo>

A. Schönn: Trh v Sarajevu (1897)

Sarápis/Serápis - *helenistické* božstvo, vzniknuté spojením egyptských božstiev *Usírewa/Osirisa* a *Apisa*; v 5.st.pr.Kr. splývalo s *Hádesom*; pozri *rímska mytológia*

Sarasvatí - pôvodne rieka, neskoršie *hinduistická bohyňa*, manželka *Bráhmy*; bohyňa vzdelanosti (pozri *múdrosť*); *atribúty*: koruna, ruženec, nádoba s vodou z rieky *Gangy/Pison*, obetná lyžica, žezlo, lotos, luk, *indická lutna*; *jazdeckým zvieraťom* bohyně bol *páv*; pozri *indickí bohovia*

sarcerdotale - *liturgická kniha*, návod na zaobchádzanie so *sviatosťami*

Sardínia - pozri *koral* (Taubl)

Sardy - sýrsky – „slnčný hrad“; od pol. 7.st.pr.Kr. boli sídelným mestom lýdskych kráľov, posledným z nich bol Kroisos (560-547 pr.Kr.); 334 pr.Kr. obsadil mesto *Alexander Macedónsky*, od 188 pr.Kr. sa stalo súčasťou helenistického Pergamonského kráľovstva a od 129 pr.Kr. súčasťou *Rímskej ríše*; bohatstvo Sard v časoch gréckej kolonizácie zaisťovala zlatonosná rieka Pactol pretekajúca mestom; po zemetrasení roku 17 mesto upadalo; cisár Tiberius Sardám a ďalším jedenástim mestám daroval na obnovu 10 miliónov sesterciov, avšak Sardy už nikdy nedosiahli svoju predošlú úroveň a boli známe iba obchodom s vlnou; v Sardách boli chrámy zasvätené maloázijskej *Kybele*, gréckej *Artemis* a ďalším bohom a Rimania si v ňom zriadili pretorium; kedy prišlo do Sárd kresťanstvo, nie je známe; Jánov list určený Sardám naznačuje, že kresťanský zbor, rovnako ako celé mesto, iba ťažilo zo svojej zašlej slávy; kresťania neboli vystavení prenasledovaniu ani nepodliehali zvláštnym bludom a ich viera bola vlašná; podľa bádateľov vedúcim kresťanského zboru bol Zosimos, Zótion alebo Vitalis a tón Jánovho hodnotenia zboru je natoľko osobný, že budí dojem, že je adresovaný práve jemu osobne; opakované výzvy k obozretnosti dávajú niektorí do súvislosti s odkazmi na minulosť mesta, keď nedostatok strážcov v rokoch 549 pr.Kr. a 218 pr.Kr. spôsobil, že nepriateľ prekvapil obrancov a dobyl mesto; narážka na biele rúcha (3,4), okrem hlavného významu čistoty a nevinnosti spravodlivých, môže byť pripomienkou, že Sardy boli preslávené svojimi drahými látkami; možno preto apokalyptik používa slovný obrat o verných, ktorí zvíťazia a budú oblečení do bieleho rúcha a ich meno nebude vymazané z *Knihy života*

Posolstvo siedmim cirkvám. Anjel sardskej cirkvi a sv. Ján (Kódex kláštora San Andrés de Arroyo)

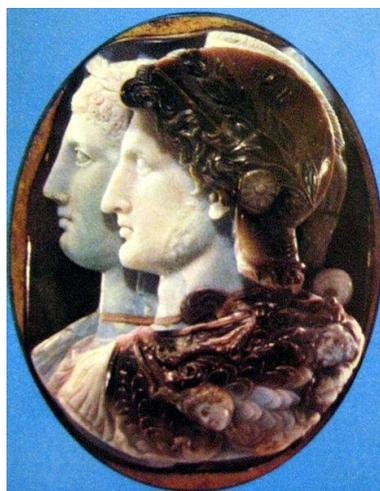
Sarepta - pozri *vdova zo Serepty*

Sariel - pozri *archanjel*

sard - Täubl: hnedočervená odroda *achátu*

sardonyx - červeno a bielo pásikavá odroda *achátu*; pozri *onyx*; *drahokam*

Täubl: červeno a bielo pásikavá odroda achátu (hnedočervená odroda achátu sa menuje *sard*)

Hnedočervený sardonyx
Kameja Gonzaga (3.st.pr.Kr.)

sári - indický ženský *odev* z *hodvábu* alebo *bavlny*, pozostávajúci z dlhého pásu látky (až 8m) ovinovaného okolo tela aj hlavy; porovnaj starogrécke *peplum*; pozri *móda*

Sariñena Juan - (†1634); španielsky maliar; maliarom bol aj jeho otec Francisco a brat boli tiež maliari; aktívny počas posledných rokov s 16. a zač.17.st., ktoré položilo základy pre prijatie nového naturalistické jazyka, a to na úkor manieristických vzorov; J. Sariñena maľoval predovšetkým náboženské obrazy a fresky; pozri *španielski maliari 16.st.*, *španielski maliari 17.st.*

http://es.wikipedia.org/wiki/Juan_Sari%C3%B1ena

J. Sariñena: Sv. Anton Veľký (1603)

J. Sariñena: Portrét brata Františka dieťaťa Ježiša (1605)

J. Sariñena: Svätý Ján Krstiteľ (16.st.)

J. Sariñena: Naša Pani nádeje (16.-17.st.)

sarka - ružový odtieň, jedna z vrstiev byzantského *inkarnátu*, užívaného pri maľbe na *ikon*; pozri *protoplasmos*, *glykasmos*

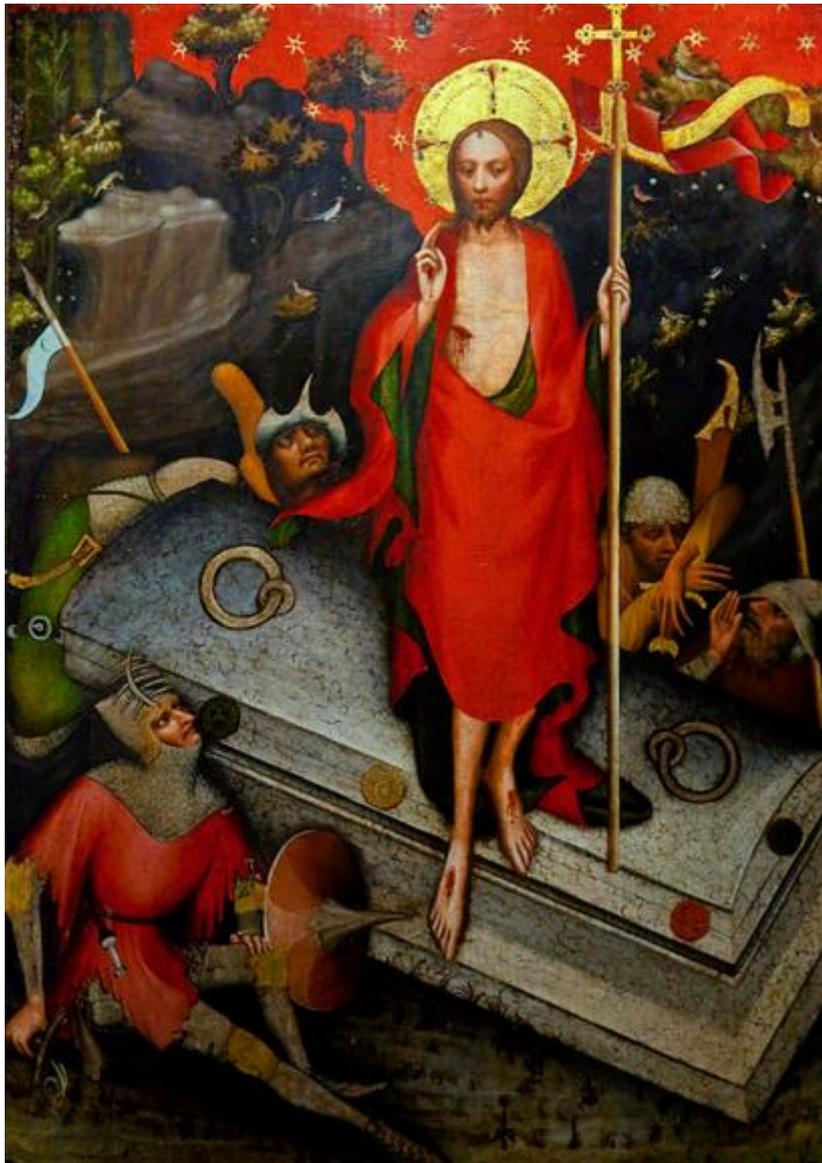
sarkazmus - pozri *žart*; P. Brueghel st., F. Goya, realizmus kritický

sarkofág - z gréc. gréckeho *σαρξ/sarx* – „mäso“; *φαγεῖν/fagein* – „požierat“; sarko fago – „požierajúci mäso“

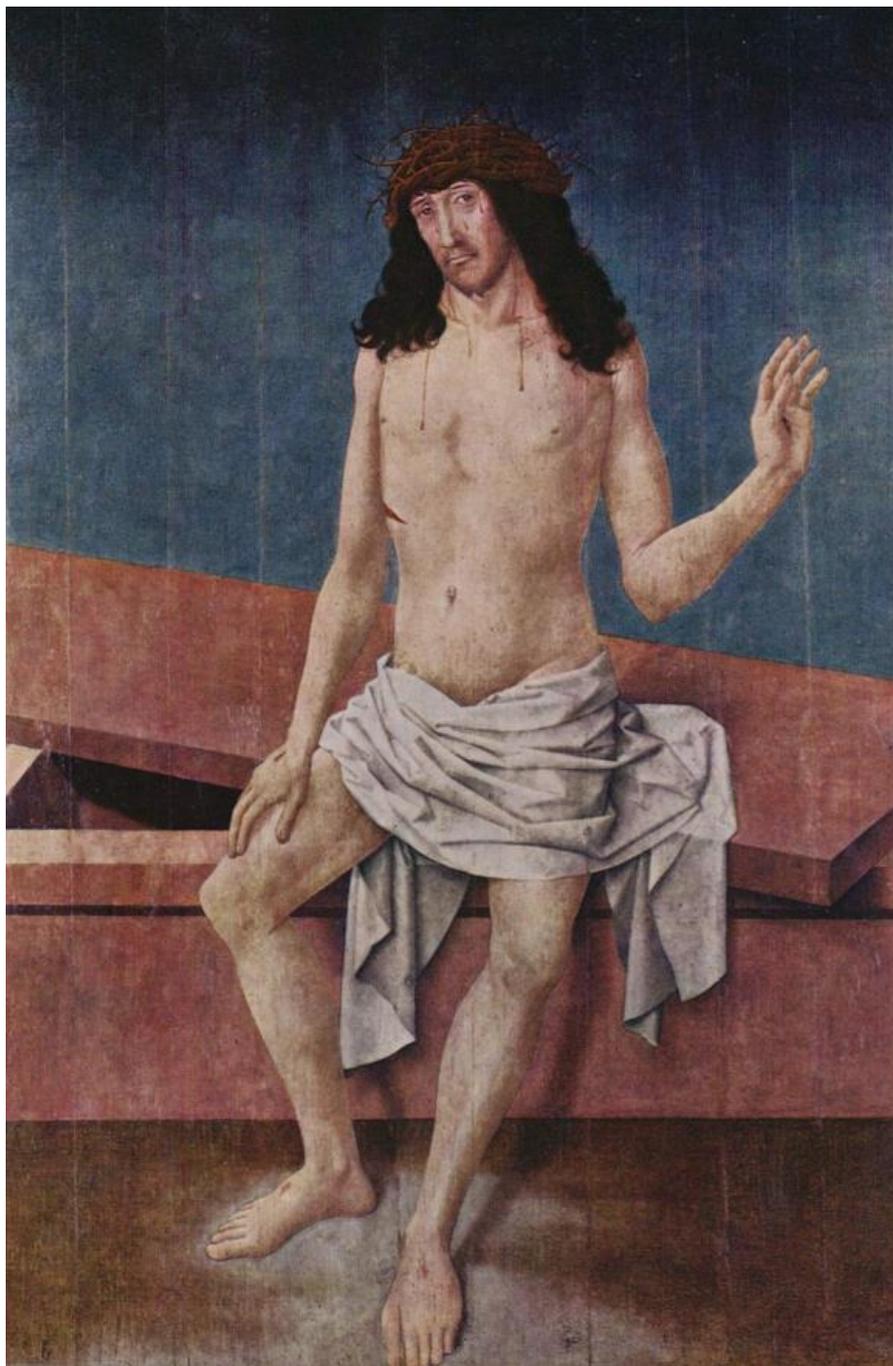
-sarkofág je *rakva* z kameňa, pálenej hlíny, kovu alebo dreva; užívaný v *Egypte* (pozri *palmová ratolesť*) a v neskorej *antike* (pozri *katakomy*); pozri *imago clipeata*, *parapet tumbový*, *tumba*; *sykomora*, *céder*, *palma* (Biedermann); *Dogmatický sarkofág*, *náhrobok*; *loď*; *orol*; *kontinuálna kompozícia*; *Olmékovia* (Kronika ľudstva)

www: kamenná schránka určená na uloženie rakvy; v 5.st.pr.Kr. uviedol grécky historik *Herodotos* vo svojom diele, že prvé sarkofágy boli vytesané zo zvláštneho typu kameňa, ktorý požieral telo vo vnútri; ako sarkophagos lithos – „kamene požierajúce mäso“ boli označované obzvlášť schránky vyrábané z vápenca ťaženého v Asse v Troade; táto vlastnosť bola vzťahnutá najprv na všetky rakvy vyrobené z vápenca a neskôr na vôbec všetky rakvy; sarkofágy boli zvyčajne tesané z kameňa a bohato zdobené; niektoré boli vyrobené tak, aby stáli nad úrovňou zeme ako súčasť hrobovej výzdoby, iné sa nachádzali pod úrovňou terénu alebo boli umiestnené v *kryptách*; v starovekom Egypte bol ako sarkofág označovaná vonkajšia ochranná schránka pre kráľovskú múmiu, ktorá mala v sebe poskladaných niekoľko ďalších rakiev; v súčasnosti sa označenie sarkofág zvyčajne používa aj pre veľkú betónovú stavbu, ktorá konzervuje čosi od okolitého prostredia (napr. černo-byľský sarkofág)

[http://it.wikipedia.org/wiki/File:Jean-Jacques_Rousseau_\(photo_of_his_crypt\).jpg](http://it.wikipedia.org/wiki/File:Jean-Jacques_Rousseau_(photo_of_his_crypt).jpg)

Majster treboňského oltára: Vzkriesenie Krista (1380)

R. Frueauf st.: Kristus muž bolesti (1500)

J. Lieferinxe: Pútnici pri rakve sv. Šebastiána (1497)

sarkofág Dogmatický - Dogmatický sarkofág

sarkofág múmiový - múmiový sarkofág

sarkofágový oltár - oltár sarkofágový

Sarmanti - skupina nomádskeho kmeňov *iránskeho* pôvodu, žijúcich v 8.-4.st.pr.Kr. medzi Donom a južným Uralom; príbuzní *Skýtov*; kultúrnu osobitosť si na niektorých miestach zachovali až do raného stredoveku; pozri *akinakes*; *Baleka*: *umenie doby bronzovej a železnej*

<http://en.wikipedia.org/wiki/Sarmatians>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Barbarian>

<http://it.wikipedia.org/wiki/Sarmati>

<http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B0%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%82%D1%8B>

sarmantizmus -

<http://en.wikipedia.org/wiki/Sarmatism>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Sarmatismus>

sarmatské umenie - skýtsko-sarmantské umenie

Sarpédont - v gréckej mytológii syn *Europé* a *Dia*, brat *Mínoa* a *Rhadamanthya*; spolu so svojimi bratmi sudcom v podsvetí

1. syn *Dia* a *Europé*, sudca v podsvetí

2. syn *Dia* a *Laodameie*, dcéry hrdinu *Belerofonta*; zúčastnil sa *Trojskej vojny* na strane *Tróje*

Eufroniov kratér. Thanatos, Hypnos a Hermes Psychopompos s mŕtvym Sarpedontom (Pionierska skupina, červeno figúrový kratér, 515 pr.Kr.)

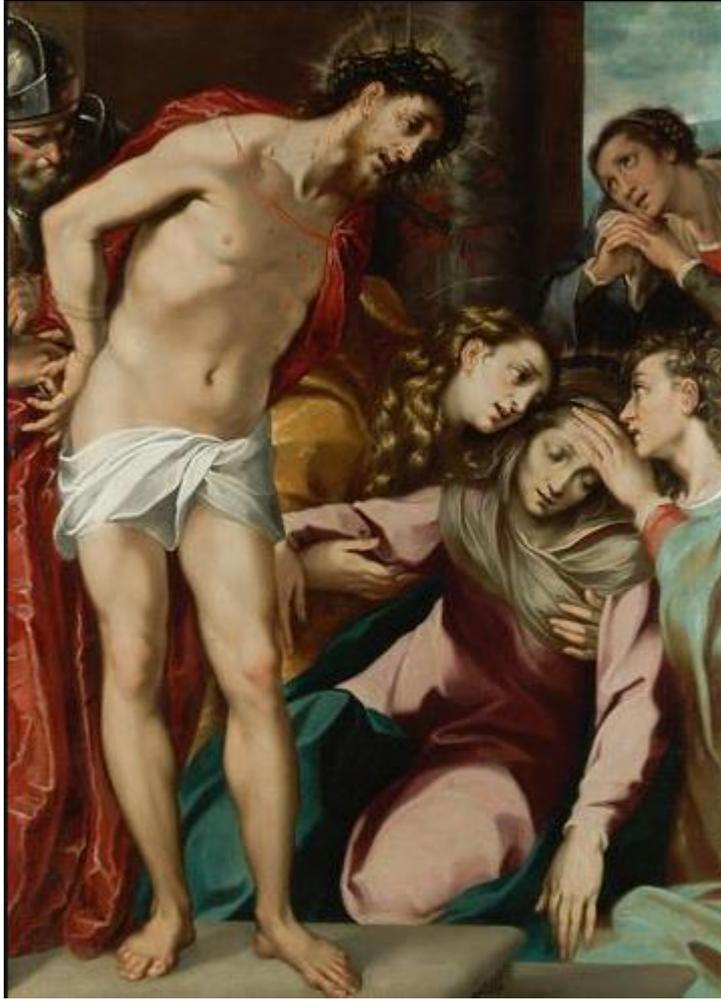
Maliar Thanatos: Hypnos a Thanatos odnášajú telo Sarpedonta z bojiska Troje (lekythos, technika na bielom pozadí, 440 pr.Kr.)

Sarto Andrea del - (†1530); vlastným menom Andrea d'Agnolo di Francesco di Luca di Paolo del Migliore; taliansky renesančný maliar; začal sa učiť za zlatníka a neskôršie za rezbára; jeho učiteľmi boli maliar Piero di Cosimo potom Raffaellino del Garbo; medzi jeho žiakov patrili *J. Pontormo*, Francesco Salviati aj Jacopino del Conte; bol posledným veľkým florentským maliarom, patril k najväčším majstrom neskorej renesancie; v kláštorech maľoval celé cykly veľkoplošných fresiek; na jeho prácu mali vplyv *Leonardo da Vinci*, *S. Botticelli* a *A. del Verrocchio*; r. 1518 ho pozval na svoj dvor francúzsky kráľ František I., odkiaľ sa však po roku vrátil; všetky ženy, ktoré namaľoval, majú podobu jeho manželky Lucrezie di Fede; pozri *talianski maliari 16.st., florentski maliari*

<http://www.wikiart.org/en/andrea-del-sarto/christ-at-the-scourge-column> (diela podľa poradia)

A. del Sarto: Nanebovzatie Panny Márie so sv. Giovanni Gualbertom, sv. Bernardom, sv. Fidelisom a sv. Katarínou

A. del Sarto: Kristus pri stĺpe bičovania (16.st.)

A. del Sarto: Krst ľudu (grisaille, freska v Chiostro dello Scalzo, Florencia, 1511-26)

Sasánovci - pozri *Avesty*, *šachinšach/šáhinsáh*, *Takht-i-Sulayman*

http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%BE%D1%81%D1%83%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE_%D0%A1%D0%B0%D1%81%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%B4%D0%BE%D0%B2

Sasánovský kráľ (fragment)

sasánovské umenie - *iránska* architektúra v období dynastie Sásánovcov, vládnucej v *Perzii* približne v r. 224-651 (pozri *kušánske umenie*); kupolové stavby s farebnými prvkami a dekoratívnymi vlysmi; umelecké remeslá: *gobelinové techniky* (pozri *pallium rotata*), *kobaltové glazúry*, *email*, *klenba lípaná*; vplyv na architektúru; pozri *íván*, *iránske umenie*, *islamská kultúra*; *starovek*; *Simurgh*, *Angha*

Simurgh (strieborný pozlátený tanier, perzské umenie)

Bohyňa Anahita (strieborná sasánska váza, 4.-6.st.)

Sasi - pozri *Bran*

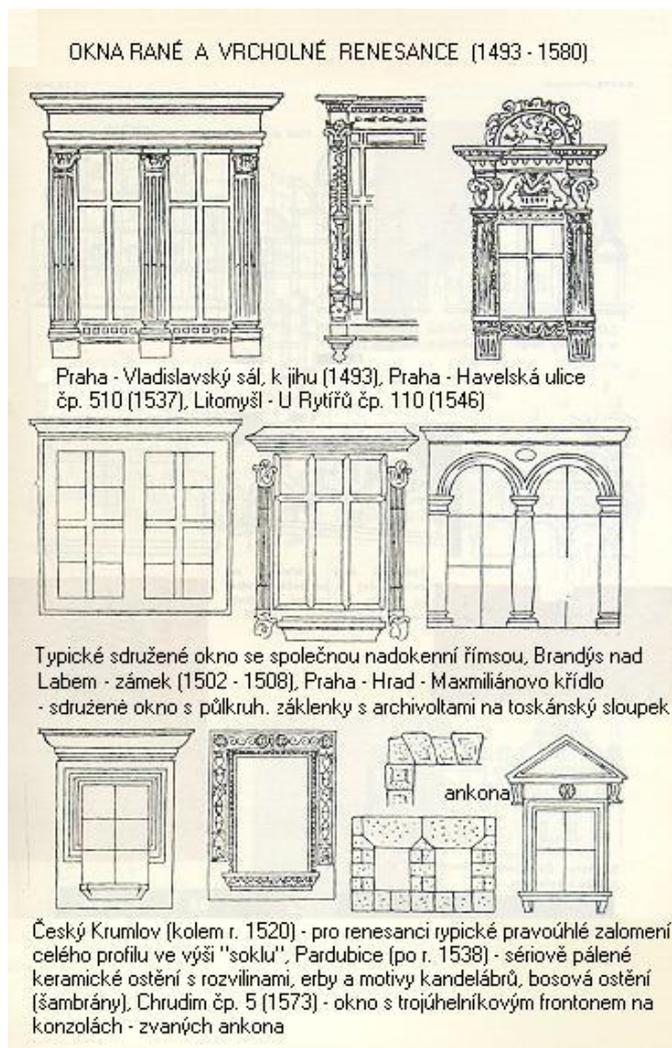
<http://en.wikipedia.org/wiki/Saxons>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Widukind>

saská renesancia - typ severočeskej francúzskej orientovanej *renesancie*; neuzívala *sgrafita* ale tesané *architektonické články*; pozri *arkierový výstupok*; *architektúra česká*

http://www.satalka.cz/slohy/renesance/Vrcholna_renesance.html

saská škola - nemecké renesančné maliarstvo 16.st., v ktorom sa *gotické* prvky miešali s *renesančným* cítením (*L. Cranach*)

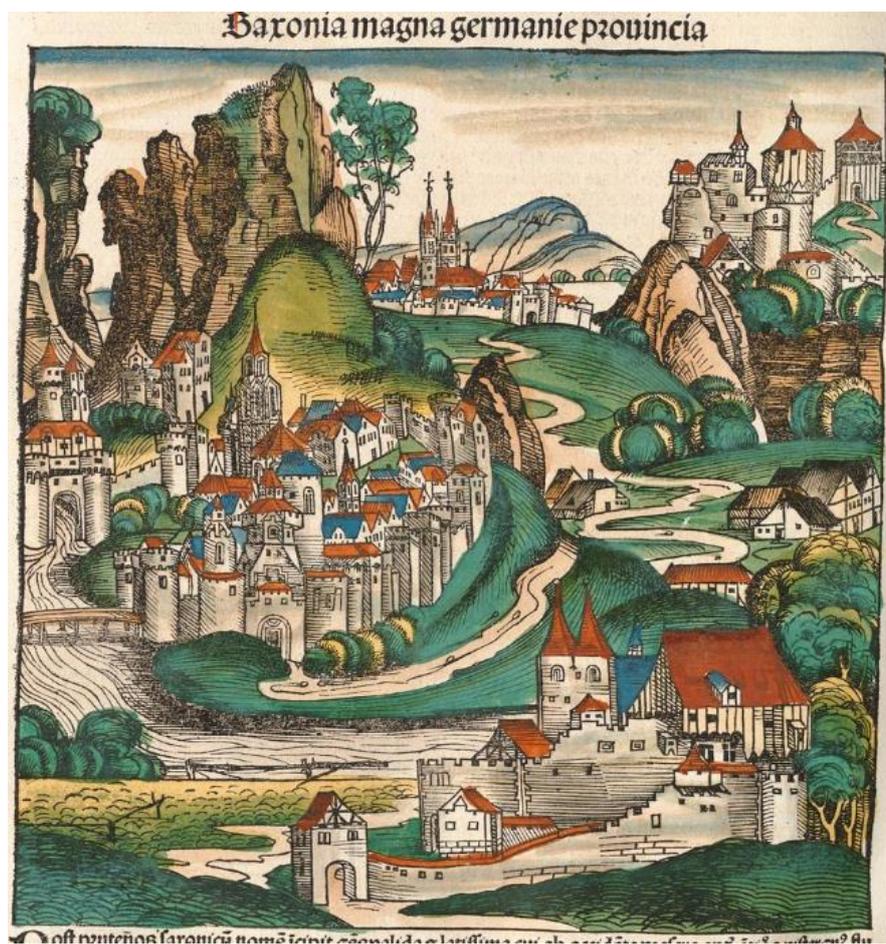
tzv. **Saské zrkadlo** - *iluminovaný* rukopis, právny spis z 1.pol.13.st. spísaný Eike von Reggowom najprv latinsky a potom dolnonemecky; pozri *dielo literárne*

http://en.wikipedia.org/wiki/Eike_von_Reggow

Sasko - lat. Saxonia;

<https://sk.wikipedia.org/wiki/Sasko>

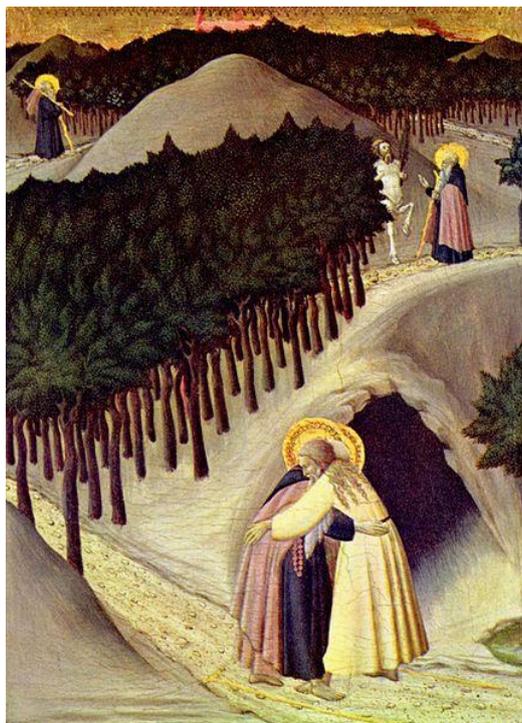
<https://en.wikipedia.org/wiki/Saxonia>

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Sasko veľká provincia Nemecka (drevoryt, Norimberská kronika, 1493)

Sassetta - (†1450); vlastným menom *Stefano di Giovanni di Consolo da Cortona*; taliansky maliar, ktorý je považovaný za jedného z najvýznamnejších predstaviteľov sienskej renesančnej maľby; pozri *sienská škola, talianski maliari renesanční*

http://de.wikipedia.org/wiki/Stefano_di_Giovanni_Sassetta

Sassetta: Stretnutie svätého Antona Veľkého a svätého Pavla pustovníka (1445)

Sassetta: Sv. Anton sužovaný démonmi (1430-32)

Sassoferrato Giovanni Battista Salvi da - (†1685); tiež známy ako *Giovanni Battista Salvi*; taliansky barokový maliar; vyučil sa u svojho otca, maliara Tarquinio Salvi; zvyšok Giovanniho prípravy je neznámy, zrejme pracoval pod Bolognese Domenichinom, ďalej ako hlavný učeň Annibale Carracciho; dva ďalší Carracciho stážisti, Francesco Albani a Guido Reni, tiež ovplyvňovali Sassoferrata; jeho obrazy tiež ukazujú vplyv Albrechta Dürera, Guercina a predovšetkým Raffaela; zdá sa tiež ovplyvnený Pierre Mignardom; pozri *talianski maliari 17.st.*, *talianski maliari barokoví*

http://en.wikipedia.org/wiki/Giovanni_Battista_Salvi_da_Sassoferrato

<https://www.google.sk/search?q=Sassoferrato&espv=2&biw=1858&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=p-QaVZKJG4fIUqnVguAD&ved=0CCsQsAQ&dpr=1>

G. B. S. da Sassoferrato: Madona s dieťaťom (1640)

G. B. S. da Sassoferrato: Madona s Ježiškom (17.st.)

G. B. S. da Sassoferato: Svätá rodina (17.st.)

G. B. S. da Sassoferato: Mystický sobáš sv. Kataríny Alexandrijskej (1650)